

گزارش شورای منطقه‌ای سازمانهای غیردولتی اروپا

در خصوص اجلاس جهانی غذا

۲۸-۲۹ آوریل ۱۹۹۶

۱. جلسه رایزنی سازمانهای غیردولتی اروپا در خصوص اجلاس جهانی غذا، در تاریخ ۲۸-۲۹ آوریل ۱۹۹۶، در چارچوب روند مقدماتی اجلاس جهانی غذا برگزار شد. سازماندهی و برگزاری این جلسه را دبیرخانه اجلاس جهانی غذا بر عهده داشت و ۱۷ نفر شرکت‌کننده به نمایندگی از سوی ۱۲۰۰ سازمان غیر دولتی در آن حضور داشتند.
۲. شورا، بررسی دو سند اصلی را در دستور کار خود داشت - سند: ای.آر.سی/۳/۹۶ «به سوی امنیت جهانی غذا: پیش‌نویس شرح سیاستها و خط مشی‌ها» و سند: ای.آر.سی/۴/۹۶ «اجلاس جهانی غذا: وضعیت امنیت غذایی و پیامدهای آن در اروپا» در این جلسه، همچنین گزارش «مامور منطقه‌ای سازمان خواربار جهانی در اروپا در زمینه نقش زنان در توسعه» تحت عنوان: «زنان روستایی و امنیت غذایی: وضعیت کنونی و چشم‌انداز آینده» به سمع حاضران رسید.
۳. در بعد از ظهر روز اول شورا، حاضرین در جلسه آقای الیستر اسمیت (رابط زارعان) را به عنوان مُخبر جلسه برگزیدند. اعضا موافقت کردند که مخبر، با مشورت تعدادی از شرکت‌کنندگان در

جلسه به تهیه پیش‌نویسی مرکب از نقطه نظرات گروه نسبت به اجلاس جهانی غذا و به ویژه سند ای.آر.سی/۳/۹۶، پردازد. عصر همان روز دوباره جلسه تشکیل، و بر سر متن نهایی که می‌بایست روز بعد در بیستمین اجلاس منطقه‌ای فائو در اروپا ارائه شود، توافق به عمل آمد. متن کامل بیانیه به شرح زیر است:

به مناسبت برگزاری اجلاس جهانی غذا / ۱۹۹۶ نوامبر

بیانیه سازمانهای غیردولتی به کنفرانس منطقه‌ای اروپا

پس از گذشت ۲۲ سال از کنفرانس جهانی غذا، هنوز سطوح غیرقابل تحملی از گرسنگی، سوء تغذیه و ناامنی غذایی، جهان را تهدید می‌کند.

۴. دهها هزار سازمان غیردولتی از سراسر جوامع شهری در اقدامات عملی و برنامه‌های این شورا، در جهت دستیابی به امنیت غذایی برای همگان و توسعه متناسب، مشارکت کرده‌اند، سازمانهای غیردولتی بدین وسیله تمایل شدید خود را برای ادامه همکاری با هموندان در سطوح محلی، ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی اعلام می‌کنند.

۵. این شورا، امنیت غذایی یکایک شهروندان کشورهای اروپایی را از نیاز فوری به دستیابی به امنیت غذایی قابل قبول در سایر کشورهایی که در آنها فقر غذایی از واقعیات روزمره صدها میلیون انسان محسوب می‌شود، جدا نمی‌داند. اکنون دولتها و تمامی مؤسسات بین‌المللی مربوطه همان‌گونه که در چهلمین اجلاس کمیسیون زنان سازمان ملل نیز که ماه گذشته در نیویورک برگزار شد تصریح گردید، بایستی خود را ملزم به از میان بردن گرسنگی و فقر بدانند.

۶. برای نخستین بار است که از سازمانهای غیردولتی برای شرکت در برداشتن گامهای عملی در جهت تأمین امنیت غذایی در سطح جهان دعوت به عمل آمده است. این شورا این دعوت را

با کمال میل می‌پذیرد.

۷. روند مشاوره گسترده‌ای که هم اکنون در جریان است در جستجوی تعیین نقش اصلی سازمانهای غیردولتی در راه رسیدن به اجلاس جهانی غذاست. شایان ذکر است. سازمانهای غیردولتی دیگر نقش فرعی و ظاهری بر عهده ندارند.

۸. سازمانهای غیردولتی به عنوان بخش اصلی جوامع شهری، آماده‌اند تا با تمام توان در زمینه تأمین امنیت غذایی در سطوح محلی و جهانی در چارچوب توسعه روستایی مشارکتی، دمکراتیک و قابل قبول، داشته باشند بدین منظور، سازمانهای غیردولتی از دولت انتظار دارند که به ایجاد و گسترش محیطی مساعد بپردازد که بتوان در آن در امور سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، اجرا، نظارت و ارزیابی، براساس مبنای صحیح با دولت و مؤسسات بین‌المللی مشارکت کرد.

● در سطح محلی و ملی این شورا از کلیه منابع و رسانه‌های موجود به منظور آگاه کردن شهروندان از موارد مطرح شده در این اجلاس و تمامی موضوعات ضروری و مخاطره‌انگیز، استفاده خواهد کرد.

● در سطح منطقه‌ای سازمانهای غیردولتی از سراسر قاره به همکاری نزدیک در جهت ایجاد توازن در امنیت غذایی اروپا خواهند پرداخت. برای این شورا که در جهت ایجاد شرایط لازم برای مشارکت اروپا در تأمین امنیت غذایی جهانی حرکت می‌کند، گرفتار آمدن تعداد زیادی از کشورهای و گروههای اجتماعی - اقتصادی این قاره در سالهای اخیر در چنگال ناامنی غذایی، غیرقابل تحمل است. هم اکنون شرایط به گونه‌ای است که بخشی از قاره به طور غیرقابل توجیهی به بهره‌برداری از منابع طبیعی خود مشغول است و حال آنکه سایر قسمتها در حال از دست دادن خودکفایی غذایی هستند.

● در سطح میان قاره‌ای سازمانهای غیردولتی به افزایش همکاریها با تولیدکنندگان مواد غذایی، جوامع روستایی و سایر سازمانهای جوامع شهری، ویژه در کشورهایی با درآمد کم و کمبود غذا (LIFDCS) خواهند پرداخت. این شورا آماده است تا نقش عمده‌ای را در بهره‌برداری آن دسته از منابعی که برای دستیابی به امنیت غذایی قابل قبول در نظر گرفته شده است را در کشورهایی که

بیشترین نیاز را دارند ایفاء کند.

● در تمامی سطوح این شورا با استفاده از شبکه‌های موجود، متحدان شورا و کانا‌های تبلیغاتی به افزایش تأثیر اجلاس و تصمیمات اتخاذ شده در آن مبادرت خواهد کرد.

۹. از نظر این شورا در پیش نویس شرح سیاستها و خط مشی‌ها در جهت تأمین امنیت غذایی در سطح جهان تأکید کافی بر موارد زیر اعمال نشده است:

● چارچوب سیاست اقتصاد کلان: عدم کفایت تعهدات دولتها در ایجاد اطمینان از تشکیل شبکه‌های تأمین اجتماعی در روند اصلاحات اقتصادی، که به وسیله دولتهایی که در اجلاس جهانی توسعه اجتماعی در کپنهاگ (۱۹۹۵) شرکت داشتند به امضاء رسید، و با طرح ابتکاری ۲۰:۲۰، که با امنیت غذایی و تغذیه انسان مرتبط است، ادامه یافت؛ بنابراین این شورا تأکید دارد بر اساس بیانیه کبیک (Quebec Declaration) در زمینه امنیت غذایی (۱۹۹۵)، نیروی بازار به تنهایی تضمینی برای امنیت غذایی محسوب نمی‌شود و در واقع می‌تواند اثرات مخربی را نیز در برداشته باشد.

● تحصیل / آموزش و تحقیقات عملی: آگاهی از مسائل امنیت غذایی باید در کلیه سطوح افزایش یابد؛ ایجاد برنامه‌های مناسب مشارکتی تحصیلی - آموزشی در کشورهای (LIFDCs) در اروپا و به طور مشترک بین مؤسسات اروپایی و سازمانهای غیر دولتی جهان ضروری به نظر می‌رسد؛ در اروپا باید سرمایه‌گذارهای عمومی و خصوصی به سمت تحقیقات زراعی در زمینه سیاستهای تولیدی با نهاده کمتر هدایت شود؛ افرادی که چنین تحقیقاتی حول محور آنها صورت می‌گیرد باید به اجرای این برنامه‌ها کمک کنند.

● نقش محوری زنان روستایی در اروپا و سایر نقاط جهان: زنان روستایی به عنوان مدیران اولیه منابع جهان محسوب می‌شوند و مسئولیت تولید بیش از نیمی از غذای جهان بر دوش آنهاست؛ اما واقعیت این است که اکثر زنان روستایی و فقیر جهان بارها و بارها ثابت کرده‌اند هنگامی که منابع به طور مستقیم تحت اختیارشان قرار گیرد، قادر به طرح ریزی استراتژیهای ابتکاری به منظور غلبه بر ناامنی غذایی هستند (ر.ک: ضمیمه).

- اهمیت ذخایر غذایی: سازمانهای غیردولتی پیشنهاد می‌کنند که فائو به سرعت یک مقاله فنی را برای مجمع امنیت غذا در جهان که در سپتامبر برگزار می‌شود تدارک ببیند که این مقاله باید شامل بررسی دقیق ذخایر غذایی و ذخایر «واسطه» باشد. البته باید از صاحبان، مدیران و تولیدکنندگانی که به این منابع دسترس دارند و همچنین نقش این ذخایر در امنیت غذایی قاره‌ای و جهانی آینده اطلاعات کاملی در اختیار داشت. بویژه این شورا انزجار خود را از زیر پا گذاشته شدن حق خرده-زارعان با خرید محصولات آنها به ثمن بخش، اعلام می‌کند. هرگونه انحصار در ذخایر مواد اولیه غذایی به وسیله کشورها یا صاحبان خصوصی می‌تواند فساد برانگیز باشد.
- مصرف بهینه آب: نیاز به بهینه سازی مصرف آب و افزایش میزان حمایت از تولیدات کشاورزی در جهان حس می‌شود، سازمانهای غیردولتی بر ضرورت بهینه سازی و نوپردازی بسیاری از پروژه‌های آبیاری و زهکشی موجود تأکید می‌ورزند. سیاستهای مربوطه باید شامل آموزش و بازآموزی کشاورزان شود.
- خسارهای محیطی و تولیدات بومشناختی: ضرورت ترسیم یک نقشه کشاورزی - بومشناختی از اروپا که مشخص کننده مناطق با آلودگی محیطی جزئی یا کلی و اُفت کیفی باشد، احساس می‌شود؛ همچنین گسترش تکنولوژی تولید اکولوژیکی غذا در سطح قاره، ضروری به نظر می‌رسد، که بخشی از آن می‌تواند با تولید محصولات اساسی و برقراری استانداردهای مشابه با استانداردهای مصوبه در اتحادیه اروپا، حاصل آید.
- برنامه‌های پناهندگان و مهاجران: پناهندگان و مهاجران باید در طرح‌ریزی و اجرای برنامه‌هایی که منافع آنها متوجه خودشان می‌شود شرکت داده شوند. بدین ترتیب که مشارکت مثبت آنها در جوامع محلی می‌تواند توسعه یافته و گسترش حاصل کند برنامه کمکهای غذایی باید با خصوصیات سنی و نژادی افراد مطابقت کند.
- ارتباط تغذیه و سلامتی: سازمانهای غیردولتی آماده‌اند تا با همکاری دولتها و سازمانهای بین‌المللی به تحقیق در زمینه رابطه پیچیده و حساس تغذیه متناسب با سلامتی انسان پردازند که نتایج

حاصله برای اقتصاد و نسلهای آینده مفید خواهد بود. امنیت غذایی و کیفیت غذا از موارد مهمی است که بایستی توجه بیشتری به آن معطوف داشت.

● فراورش در مزرعه و فروش تعاونی: بقای بسیاری از خانواده‌های کشاورز به میزان زیادی به «بهینه سازی و افزایش» ظرفیت فراورش صنایع غذایی بزرگ و بازگرداندن فراوردها به تولیدکنندگان کوچک و متوسط در سراسر قاره بستگی دارد؛ بدین ترتیب می‌توان با توجه به موقع و واگذاری منابع مورد نیاز به شرکتهای تعاونی و کشاورزان و سایر زارعان، بر تلاش آنان افزود.

۱۰. در پایان، سازمانهای غیردولتی خواستار تعیین یک مبنای قانونی برای حق مسلم و ابتدایی هر انسان به غذا هستند؛ همان گونه که چنین مبنایی در گذشته نیز در موافقتنامه‌های بین‌المللی همچون؛ بند یازدهم پیمان بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (۱۹۹۶) / بند هشتم بیانیه حق توسعه (۱۹۶۸) و پیمان‌نامه‌ها و استانداردهای سازمان بین‌المللی کار - (ILO) وجود داشته است که زمینه لازم برای اثبات این حق فراهم آورده است. گرسنگان و فقرای جهان خواستار احقاق این حق هستند. ما از «نعمت» توانایی این کار برخورداریم. بنابراین به قول وزیر سابق کشاورزی بزرگترین کشور جهان: «اگر ما نه، پس چه کسی؟ اگر حالا نه، پس چه وقت؟»

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
ضمیمه

پیش‌نویس اعلامیه سازمانهای غیردولتی در زمینه وضعیت

اجتماعی - اقتصادی زنان روستایی

جلسات رایزنی سازمانهای غیردولتی براساس یافته‌های موجود در مقاله «زنان کشاورز، اصلاح و بهینه‌سازی سیستمهای کشاورزی - غذا در اروپای شرقی و غربی» تأکید دارد که زنان همواره در طول تاریخ، نقش غیرقابل جایگزینی را در تأمین امنیت غذایی در سطوح خانگی و ملی در اروپا بر عهده داشته‌اند. علاوه بر این، آنها به ارائه نقشی مهم و فعال در توسعه بسیاری از

راهبردهای که زراعت و زندگی روستایی را امکانپذیر می‌سازد، همچون توسعه فعالیتهای درآمدزای چنی مانند کشاورزی - جهانگردی / فراوری غذا و تولید محصولات محلی، می‌پردازند.

به‌رغم آنچه ذکر شد، زنان کشاورز هنوز به عنوان «کارگران خانگی بدون حقوق» در نظر گرفته می‌شوند، لقب زارع تنها به مردان اطلاق می‌شود حال آنکه زنان کشاورز تنها به عنوان «همسر زارعان» در نظر گرفته می‌شوند و از خود هویت مستقلی ندارند. خلاصه کلام این که به طور معمول اهمیت زنان در سیستمهای کشاورزی - غذا در نظر گرفته نمی‌شود.

از این رو، شورای سازمانهای غیردولتی به شدت از یافته‌های مقاله فوق‌الذکر حمایت کرده و به کنفرانس توصیه می‌کند که موارد زیر را در مذاکرات خود در نظر داشته باشد.

۱. توسعه از طریق طرحهای عملی مشترک اروپا و برنامه‌های به کارگیری یکنواخت مردان و زنان در فعالیتهای سازمانهای ملی و منطقه‌ای تا سال ۲۰۰۰ میلادی.

۲. توسعه بنیان اطلاعاتی گسترده و انتشار اطلاعات جوامع روستایی، به ویژه زنان روستایی در اروپا با توجه به شرایط، مشکلات، نیازمندیها و تجربیات آنها در رابطه با مشارکت در زندگی اقتصادی و سیاسی.

۳. گسترش امکان دستیابی به خدمات حمایتی و تسهیلات لازم (تسهیلات مراقبت از فرزندان و وابستگان، اطلاعات، ترابری، آموزش و فرصتهای تحصیلی در نزدیکی منازل، مراکز بهداشت و غیره) در سراسر اروپا.

۴. اعطای اولویت بالا به آموزش در حین خدمت، به ویژه برای زارعان بی‌تجربه مونث و بهبود شرایط شغلی و وضعیت حقوق و اجتماعی آنها در فعالیتهای غیر زارعی به خصوص هنگامی که آنها به خود اشتغالی یا خانه‌داری می‌پردازند.

۵. احراز هویت حرفه‌ای برای زنانی که به صورت نیمه وقت یا تمام وقت به کشاورزی اشتغال دارند.

در پایان، پیشنهاد می‌شود که این موارد یکپارچه شده و به صورت یک خط مشی برای ایجاد امنیت غذایی در سطح جهان مورد استفاده قرار گیرد.